

CZU: 658.14 : 334.72

GESTIUNEA DEFICITULUI DE RESURSE FINANCIARE ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERILOR AUTOHTONE

Ludmila COBZARI*, Svetlana GHERJAVCA

*Academia de Studii Economice din Moldova
Universitatea de Stat din Moldova

Deficitul de resurse financiare este cauzat de o serie de factori de diferită natură. Cunoașterea factorilor de influență și acțiunea lor permite managerilor să acționeze în așa manieră, încât să minimizeze efectele negative ale acestora. Totodată, identificarea factorilor de influență joacă un rol important în determinarea cauzelor, în special a lipsei sau deficitului de resurse financiare, precum și în găsirea soluțiilor de depășire a situațiilor de criză.

Cuvinte-cheie: resurse financiare, gestiune financiară, factori interni, factori externi, deficit de resurse financiare, asistență financiară.

MANAGEMENT OF FINANCIAL RESSOURCES DEFICIT IN THE AUTOHTONE ENTERPRISES

The deficit of financial resources is caused by a series of factors of different nature. Knowledge of the factors of influence and their action, allows managers to act in a such manner as to minimize their negative effects. However, the identification of the factors of influence plays an important role in the determining of causes, particularly, the lack or the insufficiency of financial resources, as well as finding solutions to overcome the crisis.

Keywords: financial reasures, financial management, internal factors, external factors, deficit of financial resources, financial assistance.

Introducere

Una dintre problemele de bază cu care se confruntă businessul autohton este insuficiența sau deficitul de resurse financiare atât proprii, cât și împrumutate. Deficitul de resurse financiare reprezintă un impediment în dezvoltarea întreprinderii, dar poate fi, totodată, și cauza eșecului afacerii. În acest caz, un rol important în procesul de gestiune are identificarea factorilor ce determină deficitul de resurse financiare și, respectiv, găsirea soluțiilor de depășire a acestui deficit de resurse.

Un prim pas în gestiunea deficitului de resurse financiare este monitorizarea factorilor de influență asupra volumului și structurii resurselor financiare, care trebuie să aibă loc în așa fel, încât să se asigure o continuitate și eficiență maximă. Asupra modului de constituire a resurselor financiare, precum și a volumului lor, pot acționa atât factori interni, cât și externi. Spre deosebire de factorii interni, factorii externi sunt practic necontrolabili. Mai mult ca atât, factorii externi nu acționează de sine stătător, ci împreună cu cei interni, contribuind la formarea rezultatelor finale ale întreprinderii. Spre exemplu, prețul (care este un factor extern) și costul (care este un factor intern) influențează mărimea profitului și, respectiv, a rentabilității, care este un indicator de performanță și de adaptare a întreprinderii la condițiile pieței.

Factorii declanșatori ai deficitului de resurse financiare în cadrul întreprinderilor

Identificarea factorilor de influență joacă un rol important în determinarea cauzelor, în special a deficitului de resurse financiare. Astfel, factorii ce pot cauza deficitul de resurse financiare pot fi grupați în:

- I – generali (care influențează asupra activității tuturor întreprinderilor);
- II – specifici (pentru anumite întreprinderi care pot fi atribuite la aceeași grupă după ramura în care activează, după criteriul regional sau după mărime);
- III – particulari (caracteristici pentru o întreprindere concretă).

Astfel, la *factorii generali* ce determină creșterea necesității de resurse financiare, care sunt caracteristici etapei actuale de dezvoltare a economiei Republicii Moldova, se referă:

1) Cererea scăzută. Astfel, cererea este influențată de un șir de factori sociali și economici, precum: salarii mici, lipsa factorilor stimulatori de a lucra mai productiv și alți factori. În Republica Moldova ponderea salariului mediu în PIB înregistrează una dintre valorile cele mai scăzute din întreaga lume. De menționat că, deși salariul mediu lunar a înregistrat o creștere în anul 2015 față de 2014 cu cca 0,7% (în termeni reali) [1],

totuși această majorare este ne semnificativă. În ultimii ani se înregistrează o diminuare a nivelului PIB-ului, în același timp ponderea întreprinderilor insolabile înregistrând o creștere însemnată. Astfel, unul dintre factorii ce limitează dezvoltarea întreprinderii este capacitatea de plată scăzută a clienților.

2) Repartizarea neuniformă a resurselor financiare pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, cea mai mare parte a resurselor financiare este concentrată în capitală, în defavoarea întreprinderilor din afara acesteia.

3) Ponderea înaltă a economiei tenebre, care reflectă mici lacune ale politicii fiscale a statului. O astfel de situație denotă că încă nu au fost găsiți acei parametri optimi ai sistemului fiscal care, pe de o parte, ar asigura statul cu resurse financiare suficiente, iar, pe de altă parte, ar contribui la dezvoltarea dinamică a economiei țării. La început, economia tenebră a jucat un rol pozitiv pe plan social, fiind o sursă suplimentară de venit al populației, de noi forțe de muncă, precum și de mărfuri ieftine. Însă, în momentul în care aceasta a căpătat o arie tot mai largă, evident că a avut de suferit statul, creând obstacole considerabile în calea atragerii de investiții străine, dar și a dezvoltării economice a statului.

La factorii specifici se referă:

1) Nivelul scăzut al rentabilității, dat fiind faptul că profitul reprezintă sursa principală de formare a resurselor financiare.

2) Accesul limitat al întreprinderilor la resursele împrumutate (în primul rând, rata medie a dobânzii la credite, care este cu mult peste rentabilitatea economică a majorității întreprinderilor din Republica Moldova).

3) Dezvoltarea insuficientă a pieței de capital. Prin urmare, atragerea capitalului prin emisiunea acțiunilor sau obligațiunilor este și în prezent o procedură complicată, chiar și pentru firmele mari.

4) Utilizarea ineficientă a resurselor financiare disponibile și a rezervelor, precum și structura irațională a bilanțului. Instrumentele financiare de analiză și gestiune a activelor circulante nu pot fi aplicate de către întreprinderile din Republica Moldova din cauza mediului instabil în care acestea activează, și anume: livrări neregulate de materie primă; mărfuri care impun întreprinderile să creeze stocuri excesive; lipsa posibilităților de a investi pe termen scurt mijloace bănești temporar libere în active cu lichiditate înaltă; pierderile survenite în urma utilizării iraționale a mijloacelor bănești temporar libere.

Printre factorii particulari ce cauzează insuficiența de resurse financiare se enumeră:

1) Structura financiară îndatorată, care evident este un impediment în contractarea de noi resurse financiare, unica soluție fiind sursele interne.

2) Forma organizatorico-juridică joacă un rol important în asigurarea întreprinderii cu resurse financiare. Astfel, societățile pe acțiuni au posibilități și o gamă mai variată de surse de finanțare la care pot să apeleze, în comparație cu societățile cu răspundere limitată sau cu întreprinderile individuale.

3) Competențele manageriale ale conducătorilor. De multe ori, gestiunea proastă a activelor și pasivului poate cauza o insuficiență de resurse financiare.

Deficitul de resurse financiare poate antrena un șir de consecințe negative pentru activitatea întreprinderii, și anume [2]:

- întârzierea plății salariilor, impozitelor, taxelor. Întârzierea plății salariilor poate avea ca efect reducerea calității muncii și, respectiv, a vânzărilor;
- întârzierea achitării datoriilor și, ca rezultat, creșterea gardului de îndatorare și înrăutățirea relațiilor cu creditorii;
- aprovizionarea întârziată, care poate avea ca rezultat stopări în procesul de producție și, prin urmare, reducerea vitezei de rotație a capitalului, respectiv, a nivelului de eficiență.

Astfel, pentru a reduce din impactul pe care îl au factorii asupra volumului și structurii resurselor financiare sunt binevenite următoarele măsuri:

- ✓ planificarea și controlul activității, care va permite determinarea necesităților și posibilităților de finanțare, precum și atingerea obiectivelor propuse;
- ✓ crearea unui mecanism de colectare a datoriilor;
- ✓ utilizarea unor instrumente de motivare și stimulare a resurselor umane, astfel încât acestea să lucreze în interesul întreprinderii;
- ✓ informarea permanentă privind legislația în domeniu, ceea ce va permite atragerea și utilizarea eficientă a resurselor financiare;
- ✓ studierea continuă a pieței financiare, a pieței de aprovizionare și a celei de desfacere;
- ✓ identificarea măsurilor anticriză;
- ✓ monitorizarea realizării obiectivelor propuse.

Măsuri de depășire a deficitului de resurse financiare în cadrul întreprinderilor

Lipsa sau insuficiența resurselor financiare impune o analiză detaliată a posibilităților de acoperire sau de economisire, după caz (Fig.1). Managerii întreprinderii trebuie să analizeze toate posibilitățile de valorificare a activelor disponibile, de atragere a resurselor financiare din exterior sau, în cazul în care aceasta nu este posibil, de reducere a consumului de resurse financiare.

Depășirea deficitului de resurse financiare			
Pe termen lung		Pe termen scurt	
Creșterea intrărilor	Diminuarea ieșirilor	Creșterea intrărilor	Diminuarea ieșirilor
<ul style="list-style-type: none"> - majorarea capitalului propriu (prin participarea directă a fondatorilor sau prin creșterea eficienței); - reorientarea activității întreprinderii; - atragerea investitorilor. 	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea utilajelor, tehnicii care ar permite economisirea resurselor financiare; - planificare fiscală; - încheierea contractelor pe termen lung care ar permite reducerea obligațiilor de plată. 	<ul style="list-style-type: none"> - vânzarea sau darea în arendă a activelor care la moment nu sunt necesare; - revizuirea sortimentului producției; - utilizarea diferitelor instrumente pentru încasarea creanțelor; - elaborarea unui sistem de reduceri pentru cumpărători; - atragerea resurselor financiare pe termen scurt din exterior. 	<ul style="list-style-type: none"> - diminuarea cheltuielilor; - amânarea anumitor plăți; - utilizarea reducerilor oferite de furnizori (în cazul în care este mai avantajos decât un credit bancar); - stoparea unor proiecte investiționale, care pot fi amânate.

Fig.1. Măsuri de depășire a deficitului de resurse financiare.

Sursa: Elaborată de autor.

Deficitul sau insuficiența de resurse financiare apare atunci când disponibilitățile de resurse sunt mai mici decât necesitățile de finanțat. În acest caz există două căi de soluționare a acestei probleme, și anume: fie creșterea disponibilităților, fie diminuarea necesităților. Măsurile care pot fi întreprinse în acest sens pot fi imediate, fie cu rezultate peste o anumită perioadă. Chiar dacă problema pare a fi soluționată la moment, managerii trebuie să creeze premisele necesare pentru completarea deficitului de resurse financiare pe viitor. De multe ori o ieșire semnificativă a resurselor financiare în prezent presupune intrări importante de resurse financiare în viitor. Spre exemplu, apelarea la serviciile de marketing poate să majoreze numărul de clienți, volumul vânzărilor și, prin urmare, al resurselor financiare. Sau, investițiile în utilaje performante ar spori productivitatea, și, respectiv, nivelul eficienței activității. De menționat că atragerea investițiilor va fi posibilă doar în condițiile în care se vor întreprinde măsurile de eficientizare a activității; în acest fel va crește și gradul de atractivitate al afacerii pentru investitori. O măsură modernă de economisire a resurselor financiare este planificarea fiscală, care este, de fapt, o practică legală și are ca scop reducerea sarcinii fiscale pe viitor a întreprinderii. Prin urmare, întreprinderea are posibilitatea de a-și reduce consumul de resurse financiare pentru o perioadă îndelungată. În ceea ce privesc soluțiile pe termen scurt, printre cele mai importante sunt: revizuirea sortimentului de produse, care ar permite reorientarea spre produsele cele mai vândute, iar, pe de altă parte, evitarea blocajului de resurse financiare pentru produsele care nu se bucură de cerere din partea consumatorilor. Totodată, trebuie să se păstreze un sortiment diversificat. În cazul în care la întreprindere există stocuri excesive sau întreprinderea are nevoie de numerar, managerii pot apela la reduceri; dar și acest caz necesită maximă prudență, deoarece reducerile pot avea efecte inverse. În cazul în care au fost analizate toate posibilitățile de creștere a intrărilor de resurse financiare sau de diminuare a ieșirii lor, se va recurge fie la împrumuturi de la bănci, fie la asistența financiară din partea statului.

În condițiile în care întreprinderile se confruntă cu dificultăți mari de finanțare, un rol important au investițiile externe, precum și finanțarea bugetară. În ultimii ani, în scopul dezvoltării sectorului privat, Guvernul

Republicii Moldova mobilizează de la partenerii săi de dezvoltare bani în condiții preferențiale. Beneficiind de această asistență (scheme de credit, granturi sau subvenții), întreprinderile autohtone pot să-și dezvolte afacerile, să-și crească semnificativ calitatea și capacitatea de export al produselor, astfel devenind mai competitive și creând noi locuri de muncă [3]. Ratele dobânzii la aceste finanțări preferențiale sunt mai joase, sau, în cadrul granturilor și subvențiilor, nu există. De asemenea, perioada de rambursare a împrumuturilor este de câteva ori mai mare decât la creditele comerciale, multe din ele având și perioade de grație.

Concluzii

Întreprinderile autohtone se confruntă cu un deficit de resurse financiare la diferite etape de dezvoltare, insuficiența de resurse financiare fiind influențată atât de factori interni, cât și de factori externi. Cunoașterea factorilor de influență ajută la diminuarea efectelor negative generate de aceștia. Totodată, managerii întreprinderii trebuie să estimeze rezervele interne, prin identificarea tuturor posibilităților de creștere a volumului, dar și a stabilității resurselor financiare, precum și a posibilităților de economisire, astfel încât întreprinderea să activeze în condiții de echilibru și eficiență maximă. Prin urmare, problema dată cere a fi soluționată atât la nivel de întreprindere, cât și din partea statului, prin oferirea suportului financiar de diferită natură.

Referințe:

1. Biroul Național de Statistică din Republica Moldova, <http://www.statistica.md/>
2. Дефицит финансов на предприятиях и основные причины его возникновения, <http://bizataka.ru/menedzhment/finansovoe-upravlenie/defitsit-finansov-na-predpriyatii-i-osnovnye-prichiny-ego-vozniknoveniya.html>
3. Finanțarea afacerilor, <http://finantare.gov.md/>

Prezentat la 25.09.2016